

OPPONENSI VÉLEMÉNY
BAKÓ DÁVID DIPLOMATERVÉRŐL
UKRAJNAI HÁBORÚ UTÁNI LAKHATÁS MEGOLDÁSA

Jelen bírálat készítőjének- és valószínűen a magyarok többségének- kevés ismerete van Ukrajnáról. Az ország történelméből néhány kulcseményen kívül (Kijevi Nagyfejedelemség, Krím-félsziget, Galícia, Halics, ukrán kozákok, Szovjetunió tagállama, Holodomor, Majdan tér) semmit sem tudunk. Ukrajna szó jelentése „peremvidék, végvidék”, ami jelentéssel bíró elnevezés és jól magyarázza a vérzivataros múltat. Itt végződik a Nyugat és innen indul a határtalan Kelet. Az elmúlt évezredekben különböző birodalmak gyarmatosították és állandó ütközési zónája volt keletről, nyugatról, délről jövő hódító törekvéseknek. Számunkra egyetlen kapcsolódási pont Kárpátalja.

Témaválasztás

2022. februárban kirobbant háború jelenleg is tart. Remény sincs a befejezésre, de a világ építész társadalma már megfogalmazta segítő szándékát. Idézem szerző gondolatait:

„Szerettem volna egy aktuális témát választani, amely segítséget nyújthat a későbbiekben. A kutatás során kiderült, hogy több neves építész iroda (pl.: Norman Foster, Zaha Hadid Architects) foglalkozik a témával. Legtöbb építész stúdió vagy kis - vagy nagyléptékben tervez. Szeretnék köztes megoldást találni.”

A becslések szerint eddig 140 000 épület teljesen megsemmisült, 14 millió ember hagyta el lakhelyét. Mi módon lehet a háború befejezése után az újjáépítést végrehajtani? A háború kitörése után egy évvel ennél időszerűbb, humanitáriusabb, izgalmasabb témát nem lehet választani.

Kutatás a tervezési program megfogalmazásáért

A bevezetőben említett ismerethiány természetesen az építészetre is vonatkozik. Itt is csak egy-két markáns kép villan fel. Kárpátalja falvaiban található fából készült illetve a pravoszláv templomok kék színű hagyma kupolái, európai építészettörténelmi stílusok felfogásában tervezett középületek a nagyvárosokban, a kijevi metró döbbenetesen izgalmas állomásai és a városok végeláthatatlan, négyzethálós lakóterületei. A hiányt pótolandó és a tervezési program megfogalmazása érdekében tervező több hónapos kutatómunkát végzett. A kutatás eredményei alapján meghatározta az új lakóterületek településszerkezetét, kapcsolatát a megmaradt városokhoz, a jellemző építési telek méretet, tájolást, lakás férőhelyet és szobaszámot.

Az új lakóterületek városszerkezete

Több mint száz város vizsgálatából kiderült, hogy jellemző a négyzethálós városszerkezet, a téglalap alakú lakóövezeti beépítettség és 230x80 méter nagyságú, észak-dél tengelyű építési telek. A beépítettség méretei szerint három jellemző csoport van, a sűrű beépítettségtől a középületeket magába foglaló ritka beépítésig. Mivel az új településszerkezet azonos a régivel, a megmaradó városhoz való kapcsolata probléma mentes.

Hogyan építsünk rövid idő alatt több tízmillió embernek lakást.

CLT építési technológiával és építési rendszerrel, Ukrajnában kitermelt fából. Ez a diplomaterv sarokköve. Jelenlegi tudásunk szerint ez a környezettudatos- és barát rendszer alkalmas ekkora lakás szám előállítására. A vízszintes és függőleges közlekedés acélszerkezetből készül, ami szintén száraz építési technológia. (Ezért nem készül vasbeton lépcsőház) CLT összeszerelő jellege miatt, a szakképzetlen munkaerő (némi betanítás után) könnyen hasznosítható.

A lakóépület kialakítása

Az internetes felmérés alapján kiderült, hogy az épületeket a hivatásos építő munkások mellett, a polgári lakosság szeretné megépíteni. Ez azt jelenti, hogy az adott lakóközösség részt vesz saját házának megépítésében. Mi ezt a tevékenységet „kaláka” néven ismerjük. A javasolt organizáció szerint először a városszéleken megépül az új település. A beköltöző lakóközösségek második lépésként helyreállítják a lerombolt régi épületeiket. A közösségi élet kialakítása és fenntartása érdekében ezt az igényt az épület koncepcionális kialakításánál figyelembe kellett venni. A szokásos középfolysós elrendezés helyett természetes fényvel bevilágított közlekedő, gyülekező, gyermekjátsszó zóna készül. Ez a többszintes átriumos tér a lakóközösség élettere.

Építészeti kialakítás

A két lakás típus („A” garzon 1-2 fő, „B” nappali+2 szoba 3-5 fő) helyiségei jól méretezettek. Lakások az emeleteken, a lakóközösséget kiszolgáló helyiségek és a mozgássérültek lakásai a földszinten vannak. Az átriumos közlekedő tér galériás kialakítású, ezért a természetes fény az alsó szinteket is bevilágítja. Az utcai homlokzatok finoman tagolt plasztikája markánsan elüt a szocializmus építésének korszakából örökölt birodalmi építészet igénytelenségétől. Az északi és déli homlokzat fémszerkezetére felfutó „zöld homlokzat” és közösségi tér lugasszerű kialakítása környezetbarát/kímélő megoldás. Az átrium fényvel átszőtt, zölddel befuttatott terei megemelt építészeti-esztétikai minőséget nyújtanak.

A CLT technológia a belsőépítészeti arculatot alapvetően meghatározza. Vakolt fal és födém helyett, minden felület fából készül. Ez alapvetően meghatározza a belvilág érzelmi-esztétikai minőségét. A látványtervek pasztellszínű, elegánsan, ízlésesen megkomponált tereket mutatnak.

A terv grafikai előadás módja az építészeti gondolatok megjelenítésére kiválóan alkalmas.

A diplomaterv az igény felméréstől kezdve, a kutatási eredmények összegzésén át, a településszerkezettől a belsőépítészeti kialakításig végzett rendkívül alapos munka eredménye. Tervezési kiinduló pontjai helytállóak és a jelenleg uralkodó építészeti szemlélettel azonosak. A dokumentáció alkalmas arra, hogy a háború utáni újjáépítés elméleti alapjait szolgáltassa. Ajánljuk minden illetékes figyelmébe.

Szívből kívánjuk az ukrán népnek, hogy az újjáépítés ezen a színvonalon történjen meg.

A diplomaterv elfogadását javasolom.

Palotai Tamás

építész